

การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ¹

สุพัฒน์ ล่องแสงจันทร์

Abstract

In accordance with the rise of Internet technology, the learning management system This research aims to evaluate the Master of Arts Program in Library and Information Science (revised program B.E. 2546), Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University. The CIPP Model (Context-Input-Process-Product Model) was used to assess four aspects of this program: context; input; process; and product. The sample groups are eleven committees for the Master of Arts Program in Library and Information Science and sixty-three graduate students from the Twilight Program. The instrument for data collecting is a questionnaire consisting of three parts: multiple choice question, rating scale questions, and open form questions. The statistics for analysis are percentage, arithmetic mean, standard deviation and t-test. The results are as followed.

For the context evaluation, both the committees and the students agree that the appropriateness of the program objectives and structure are in a high level. The

---

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้ คณะมนุษยศาสตร์) ประจำปี 2551

appropriateness of the course content is in the highest level and high level. The appropriateness of the program's usefulness to the occupation is in a positively high level. There is no difference between the program committees' evaluation and the graduate students' evaluation. For the course planning in each semester, most of them agree that it is appropriate.

For the input evaluation, the standard of the instructors' educational qualifications and academic titles is 1, which is considered as failing when compare to the criteria of the Office of the Higher Education Commission. For the applicants' qualifications, both the committees and the students agree that the appropriateness is in the highest level and high. For the teaching facilities, the students think that the classrooms are very appropriate. The computer lab and the computers are average. The audio-visual equipments are positively appropriate.

For the process evaluation, the students think that the teaching conditions, i.e. teaching method, teaching equipment and teaching media usage, assignments, evaluation, and assessment, are positively appropriate. The instructors' personalities are in the highest level. The extracurricular activities are also positively appropriate. For the program management, the committees think that it is clear and appropriate while the students think it is highly appropriate.

For the product evaluation, the students' self-assessment on cognitive, affective, and psychomotor domain is in a positively high level.

Finally, when compare to the evaluating criteria, some issues in the main aspects of the evaluation do not pass the criteria: the course planning of each semester according to students' opinion in the context evaluation, and the instructors' educational qualifications and academic titles, the computer lab and the computers in the input evaluation. Other than that, the rest pass the criteria.

ภูมิหลัง

“การศึกษา” มีความสำคัญยิ่งในการกำหนดอนาคตของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้าง “ปัญญา” ให้กับคนในชาติ ซึ่งในการผลิตกำลังคนที่มี “ปัญญา” นั้น จะต้องมองย้อนไปดูเป้าหมายที่สำคัญในการผลิตกำลังคนในระดับสูง คือ “สถาบันอุดมศึกษา” ว่ามีกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “หลักสูตร” ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการอุดมศึกษา และมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และจะต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 โดยในข้อ 16 ได้ระบุว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้น จะต้องมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2549: 31) ซึ่งกระบวนการ ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น โดยทั่วไปประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์เรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และประการสุดท้ายคือ การประเมินหลักสูตร (นพเก้า ณ พัทลุง. 2550: 14)

คำว่า “การประเมินผล” Phi Delta Kappa National Committee on Education ได้นิยามไว้ว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์วิจารณ์ การรับทราบ และการจัดหาข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ” (รุจิรี ภู่อาระ. 2546: 144) ดังนั้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการเพื่อการตัดสินใจในเรื่องหลักสูตร เป็นกระบวนการที่ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร หรือเป็นการให้ค่าเพื่อ การตัดสินใจ (Value judgement) เกี่ยวกับจุดแข็งจุดอ่อนของหลักสูตร (ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2544: 43) หรืออีกนัยหนึ่งกล่าวได้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดประสงค์ เพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตรโดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่จะประเมิน โดยนำมาพิจารณาร่วมกันเช่น ตัวเอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตัวผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตร และความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนและสังคม เป็นต้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เพราะจะช่วยให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรได้ทราบถึงผลการออกแบบหรือการสร้างหลักสูตรว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ผลผลิตของหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การประเมินหลักสูตรที่ปฏิบัติกันส่วนใหญ่ โดยทั่วไปจะมีจุดมุ่งหมายและขั้นตอนของการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน คือ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 217-219)

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตร หรือการประเมินปัจจัยเบื้องต้น โดยตรวจสอบดูว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งระยะของการพัฒนาหลักสูตรและการตรวจสอบหลักสูตรนี้ เป็นไปตามลำดับดังนี้

- 1.1 การประเมินจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรและความมุ่งหมายเฉพาะที่สำคัญๆ ของหลักสูตร
- 1.2 การประเมินผลแต่ละระยะของการวางแผนปรับปรุงหลักสูตร
- 1.3 การทดลองและการปรับปรุงวัสดุประกอบหลักสูตรและวิธีการสอนต่างๆ
- 1.4 การประเมินผลระยะทดลองต่างๆ
- 1.5 การประเมินคุณภาพของการใช้หลักสูตรทั่วไป

2. เพื่อวัตถุประสงค์ว่าการวางแผนโครงสร้างและรูปแบบระบบหลักสูตร รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตร และการบริหารและการบริการหลักสูตร เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่ ซึ่งในบางครั้งจะเรียกว่า *การประเมินกระบวนการ* โดยแบ่งระยะของการประเมินดังนี้

- 2.1 ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ตรวจสอบ เสนอแนะ ให้ข้อมูลในการประเมินผล
- 2.2 สร้างเครื่องมือ ข้อทดสอบ ในการประเมินหลักสูตร
- 2.3 ศึกษาแหล่งข้อมูลสำหรับการประเมินผล จากครู ผู้ปกครองและชุมชน
- 2.4 รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประเมินผล

3. การประเมินผลจากตัวผู้เรียนเอง หรือการประเมินผลผลิต เพื่อตรวจสอบดูว่า มีลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ เพียงไร

แนวคิดและเทคนิคของวิธีการประเมินหลักสูตรมีหลายลักษณะด้วยกัน และวิธีการหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษไทยคือ รูปแบบการประเมินของ สตีฟเฟิลบีมและคณะ ซึ่งรู้จักกันภายใต้ชื่อย่อว่า CIPP Model มีชื่อเต็มว่า “Context-Input-Process-Product Model” โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดที่ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการประเมินไม่ใช่เป็น “*การพิสูจน์ (Prove)*” แต่เพื่อ “*การปรับปรุง (Improve)*” (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2546: 58-59; Madaus; Scriven; Stufflebeam. 1983:

118, 128-136) ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาโทบัณฑิตที่ใช้รูปแบบ CIPP Model ของ นันทนิจ ศรีทานารถ (2546: บทคัดย่อ) นาวินี ภูวสุนทรเศศ (2548: บทคัดย่อ) สุทัศนีย์ สุขประเสริฐ (2544: บทคัดย่อ) และ จตุพล อธิคม (2543: บทคัดย่อ) พบว่ามีขอบข่ายการประเมินใน 4 ด้านดังนี้

1. ด้านบริบท (Context evaluation) ประเมินในเรื่อง สภาวะแวดล้อมของหลักสูตร วัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร การจัดแผนการศึกษา
2. ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร (Input evaluation) ประเมินในเรื่อง คุณสมบัติ และคุณลักษณะของผู้เรียน สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์การสอน สื่อการสอน ห้องปฏิบัติการ และอาคารสถานที่
3. ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร (Process evaluation) ประเมินในเรื่อง สภาพการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การวัดและการประเมินผล การบริหารหลักสูตร
4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร (Product evaluation) ประเมินในเรื่อง คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพหรือการประกอบอาชีพ หรือการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการทำงาน

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คืออาจารย์ประจำของภาควิชา ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา นอกเหนือจากนี้ งานวิจัยบางชิ้นจะศึกษากับ นิสิตปัจจุบัน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรประจำสาขาวิชา และ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์จากบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เริ่มเปิดสอนเมื่อปี พ.ศ. 2529 โดยใช้ชื่อว่า หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 ได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรเป็น หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ซึ่งมีทั้งแผน ก แบบ ก2 และแผน ข โดยได้รับอนุมัติจากที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการประชุม ครั้งที่ 5/2546 และสอนเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2547 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. 2546:1-13) ฉะนั้น นับแต่การได้รับอนุมัติหลักสูตรจนถึงปัจจุบันรวมเวลาได้ 5 ปีเศษ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทรัพยากรที่อยู่ในรูปของ

สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ / ดิจิทัล ที่เป็นหนังสือ วารสาร บทความ ฯลฯ รวมทั้งฐานข้อมูล ได้เพิ่มปริมาณมากขึ้น ส่งผลให้ห้องสมุดใช้กลยุทธ์ “ห้องสมุดดิจิทัล (Digital library)” เป็นแนวทางในการพัฒนา และเป็นที่ยอมรับว่าในอนาคตข้างหน้า ห้องสมุดส่วนใหญ่จะเปลี่ยนไปเน้นการให้บริการสารสนเทศในรูปแบบของดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ ฉะนั้น การจัดการศึกษาเพื่อให้อบรมรับกับห้องสมุดดิจิทัลจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น แต่เมื่อพิจารณาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ที่เปิดสอนในขณะนี้ พบว่ามีรายวิชาที่เกี่ยวกับห้องสมุดดิจิทัลที่เป็นวิชาเลือกเพียง 1 รายวิชาเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศและแนวโน้มของห้องสมุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ฉะนั้น โดยเหตุแห่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการข้างต้น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จึงเห็นสมควรที่จะประเมินหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุง เพิ่มเติม หรือแก้ไข หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับวิทยาการและสภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต อันจะส่งผลให้สามารถผลิตบุคลากรที่สามารถรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตได้ตามความต้องการของสังคม ทั้งนี้โดยใช้รูปแบบของ CIPP Model เป็นแนวทางในการประเมิน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านต่อไปนี้

1. ด้านบริบทของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา
2. ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้แก่ คุณสมบัติของอาจารย์ คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร ได้แก่ สภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร
4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของนิสิตระดับปริญญาโทในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในระดับมหบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 11 คน และนิสิตระดับปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2548-2551 ภาคปกติ 5 คน และภาคพิเศษ 64 คน รวมทั้งสิ้น 69 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่มโดยสุ่มจากกลุ่มประชากร คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 11 คน และนิสิตระดับปริญญาโท โดยการสุ่มแบบเจาะจง เฉพาะนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ ปีการศึกษา 2548-2550 ซึ่งเรียนรายวิชาต่างๆ ครบถ้วนแล้ว จำนวน 64 คน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ลงทะเบียนเรียนทั้งแผน ก2 และแผน ข (ภาคปกติจะมีเฉพาะแผน ก2) มีแผนการศึกษาตลอดหลักสูตรที่ผิดแผกไปจากภาคปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด คือ

1. แบบสอบถามสำหรับกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาฯ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ด้านบริบทของหลักสูตร สอบถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหา รายวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เครื่องมือมี 2 ลักษณะ คือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด และ 2) “เกณฑ์ประเมินสัดส่วนวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำ” ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา (ค.ป.อ.). 2550: 32-34)

ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร สอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรในเชิงนโยบายและแผนการดำเนินงาน เป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

2. แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ด้านบริบทของหลักสูตร สอบถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์โครงสร้างและเนื้อหาของวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร สอบถามเกี่ยวกับ คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน (อาคาร/สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน) เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร สอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน (วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอน การมอบหมายงาน บุคลิกผู้สอน และการวัดและประเมินผลของผู้สอน) กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร (ในเชิงปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อนิสิต) เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 5 ด้านผลผลิตของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามที่ให้นิสิตประเมินคุณลักษณะต่างๆ ของตนเอง ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย หลังจากที่ได้ศึกษารายวิชาต่างๆ ครบถ้วนแล้ว เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

แบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ได้นำไปหาค่าความตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ภาคปกติ ปีการศึกษา 2550 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และความชัดเจนของข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ จำนวน 11 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองที่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 11 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. แบบสอบถามนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ ได้ใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และทางอีเมล ระหว่างเดือนกันยายน 2551 ถึงเดือนตุลาคม 2551 จำนวน 64 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.44

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท ที่เป็นแบบเลือกตอบได้นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2, 3, 4, และ 5 ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท ที่เป็นแบบเลือกตอบได้นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนที่เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ได้นำมาแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรการแปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50-5.00	หมายถึง	เหมาะสม หรือเห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50-4.49	หมายถึง	เหมาะสม หรือเห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50-3.49	หมายถึง	เหมาะสม หรือเห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50-2.49	หมายถึง	เหมาะสม หรือเห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.49	หมายถึง	เหมาะสม หรือเห็นด้วยน้อยที่สุด

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด นำมาสรุปประเด็นแล้วแจกแจงความถี่

4. เปรียบเทียบผลการประเมินในด้านบริบทของหลักสูตร ระหว่างคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตระดับปริญญาโท โดยใช้สถิติ t-test

5. การประเมินคุณภาพของหลักสูตร มีเกณฑ์ดังนี้

5.1 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรทั้ง 4 ด้าน ผลการประเมินจะต้องผ่านเกณฑ์ดังนี้

- ค่าคะแนนเฉลี่ย จะต้อง ≥ 3.50 หรือ
- ค่าร้อยละ จะต้อง ≥ 75.00

5.2 การประเมินคุณภาพคุณสมบัติของอาจารย์ในด้าน วุฒิทางการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ผู้วิจัยทำการประเมินตามเกณฑ์การประเมินสัดส่วนวุฒิการศึกษา และตำแหน่ง

ทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (ค.ป.ภ.). 2550: 32-34) โดยจะต้องได้คะแนน ≥ 2 (คะแนนเต็ม 3 คะแนน)

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 46 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาสูงสุดคือ ระดับปริญญาโท และมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์สำหรับนิสิตระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 26-30 ปี สาขาวิชาของการศึกษาในระดับปริญญาตรีคือ บรรณารักษศาสตร์ หรือบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และมีงานทำงานแล้ว ส่วนใหญ่ทำงานในวิชาชีพบรรณารักษ์มีตำแหน่งงานเป็นบรรณารักษ์และครูบรรณารักษ์โดยทำงานในหน่วยงานราชการและมีระยะเวลาในการทำงาน 10 ปีขึ้นไปและระหว่าง 1-3 ปี ใกล้เคียงกัน

2. ผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร

2.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต มีความคิดเห็นตรงกันว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$ เท่ากัน) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่ามีความสอดคล้องตรงกันเช่นกัน โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ($\bar{X} = 4.47$ และ 4.41 ตามลำดับ) รองลงมาคือประเด็น ความชัดเจนทางด้านภาษา ($\bar{X} = 4.46$ และ 4.26 ตามลำดับ) ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 3.99$ และ 4.14 ตามลำดับ) และความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.96$ และ 4.06 ตามลำดับ) ซึ่งอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ระหว่างคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ กับนิสิต พบว่าผลการประเมินโดยรวมและในแต่ละประเด็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ควรมีการปรับปรุงภาษาในเรื่องของการใช้คำ หรือขยายความให้ชัดเจนในบางข้อ

2.2 โครงสร้างหลักสูตร ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต มีความคิดเห็นตรงกันว่าโครงสร้างของหลักสูตรทั้ง แผน ก2 และ แผน ข มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$ และ 4.19 ตาม

ลำดับ และ $\bar{X} = 4.20$ และ 4.25 ตามลำดับ) ส่วนการสอบประมวลความรู้ที่สอบได้ไม่เกิน 3 ครั้ง ก็มีความเหมาะสมในระดับมาก เช่นกัน ($\bar{X} = 4.18$ และ 3.92 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตร ระหว่างคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ กับนิสิต พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ จำนวนหน่วยกิตปริญญา นิพนธ์ควรเพิ่มเป็น 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือกควรมีไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรีควรเพิ่มให้มากกว่า 3 หน่วยกิต และ ให้สอบประมวลความรู้ได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง

2.3 ความเหมาะสมด้านเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร

2.3.1 ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาของหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต มีความเห็นตรงกันว่า เนื้อหาของรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาเอกบังคับมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$ และ 4.54 ตามลำดับ) หมวดวิชาเอกเลือก คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) นิสิตเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) ส่วนสารนิพนธ์และปฏิญานิพนธ์ ทั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.83$ และ 4.54 ตามลำดับและ $\bar{X} = 4.83$ และ 4.56 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินเมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่างคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ กับนิสิต พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นรายวิชา สารนิพนธ์และปฏิญานิพนธ์ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมมากกว่านิสิต

2.3.2 ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาในหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต มีความเห็นตรงกันว่ารายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาเอกบังคับมีประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$ และ 4.60 ตามลำดับ) หมวดวิชาเอกเลือกมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$ และ 4.21) สำหรับสารนิพนธ์และปฏิญานิพนธ์ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$ และ 4.75) นิสิตเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$ และ 4.48) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่างคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ กับนิสิต พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัย

สำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายวิชาพบว่า รายวิชา บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพมากกว่านิสิต

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตรที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ รายวิชา บส 511 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ โดยให้เน้นการสอนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในแง่หลักการเชิง ทฤษฎี ระบบและเครื่องมือ รวมทั้ง Metadata โดยไม่หลงลึกในเชิงปฏิบัติ และควรเพิ่มตัวอย่างให้มากขึ้น อีกทั้งยังเห็นว่าเป็นรายวิชาที่จำเป็นต้องมีในหลักสูตร เพราะเป็นรายวิชาที่ช่วยทบทวนวิชาชีพบรรณารักษ์ที่เคยเรียนมา

2.4 การจัดแผนการศึกษา พบว่าทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.32) มีความเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสมแล้ว เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินพบว่า ผลการประเมินตามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ได้ร้อยละ 81.82 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่ในความคิดเห็นนิสิตได้ร้อยละ 73.02 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดแผนการศึกษา ที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรนำรายวิชาวิจัย (บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มาสอนในภาคเรียนที่ 1 หรือภาคเรียนที่ 2 เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้เริ่มงานวิจัยแต่เนิ่นๆ และมีเวลาหาหัวข้อเพื่อทำวิจัย ลดจำนวนรายวิชาในภาคฤดูร้อนให้เหลือเพียง 1 รายวิชา และจัดการเรียนการสอนในวันเสาร์/อาทิตย์แทนวันปกติ

3. ผลการประเมินด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

3.1 คุณสมบัตินักเรียน พบว่า คุณสมบัตินักเรียนด้านวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินได้คะแนนเพียง 1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3.2 คุณสมบัตินักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ พบว่า ในด้านคุณสมบัตินักศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) นิสิตเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความแตกต่างกัน ในเรื่องการมีความรู้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี และมีความประพฤติดี โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมมากกว่านิสิต

ในด้านคุณสมบัติเฉพาะวิชา พบว่า คณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.92$) นิสิตเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมมากกว่านิสิต

ในการสอบคัดเลือกที่มีชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 คณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ และนิสิต เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเหมือนกัน (คณะกรรมการฯ $\bar{X} = 5.00$ ทั้ง 2 ข้อ, นิสิต $\bar{X} = 4.63$ และ 4.60) แต่เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน ถือได้ว่าคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา ที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรรับเฉพาะบัณฑิตที่จบสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์เท่านั้น เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการเรียน

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน โดยให้นิสิตเป็นผู้ประเมิน พบว่า ในด้านอาคาร/สถานที่ นิสิตเห็นว่า ห้องบรรยายมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) แต่ห้องปฏิบัติการมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) โดยเฉพาะในเรื่องความเพียงพอ ($\bar{X} = 2.78$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำในระดับน้อย ในด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน นิสิตเห็นว่า เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) ซึ่งค่อนข้างต่ำในระดับน้อย ส่วนเครื่องมือ/วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารประกอบการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$ และ 4.02)

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินสรุปได้ว่า ด้านอาคาร/สถานที่ พบว่า ห้องบรรยายผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่ห้องปฏิบัติการไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน พบว่า เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่เครื่องมือ / วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารประกอบการสอน ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่นิสิตเห็นตรงกันมากที่สุด เป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการที่มีไม่เพียงพอ รองลงมาคือ แก้วน้ำในห้องปฏิบัติการที่ควรเปลี่ยนใหม่ เพราะนั่งไม่สบาย และ ห้องปฏิบัติการมีความคับแคบ อึดอัด ไม่สะดวกเวลาเดินไปมา

4. ผลการประเมินด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร

4.1 สภาพการจัดการเรียนการสอน โดยให้นิสิตเป็นผู้ประเมิน พบว่า ผลการประเมินในเรื่องวิธีการสอนในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ ผู้สอนมีการเสริมแรงและให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมาคือ ผู้สอนมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.67$) และผู้สอนมีโครงการสอนที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.62$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ผลการประเมินในเรื่องการใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอนของผู้สอนโดยรวม นิสิตมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ ผู้สอนเลือกใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ เนื้อหาในสื่อการสอนมีความทันสมัยเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.13$) และ อุปกรณ์การสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.00$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ผลการประเมินในเรื่องการมอบหมายงานของผู้สอนโดยรวม นิสิตมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมาคือ งานที่ผู้สอนมอบหมายช่วยให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.14$) และ ผู้สอนแบ่งคะแนนได้เหมาะสมกับงานที่มอบหมาย ($\bar{X} = 4.02$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ผลการประเมินในเรื่องบุคลิกผู้สอนโดยรวม นิสิตมีความเห็นว่า บุคลิกผู้สอนโดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ ผู้สอนมีบุคลิกภาพและการแต่งกายที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.71$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการสอน ($\bar{X} = 4.60$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผู้สอนพูดหรืออธิบายด้วยสำเนียงที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.49$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินในเรื่องวิธีการวัดและประเมินผลของผู้สอนโดยรวม นิสิตมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหารายวิชา ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมาคือ วิธีการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ($\bar{X} = 4.37$) และ มีการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลรายวิชาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.32$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินในทุกประเด็น

4.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร นิสิตมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ($X = 4.00$) และ มีการจัดประชุม สัมมนา หรือ กิจกรรมทางวิชาการ ให้กับผู้เรียน ($X = 3.81$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรจัดโปรแกรมการศึกษาตุนานนอกสถานที่ให้มากกว่านี้ หรือ มีกิจกรรมทางวิชาการให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร

4.3 การบริหารหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ มีความเห็นว่า การบริหารหลักสูตรมีความชัดเจน/เหมาะสมแล้ว (ร้อยละ 90.91) สำหรับนิสิตมีความเห็นว่า การบริหารหลักสูตรของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอันดับแรกคือ การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.50$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ กระบวนการคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษาเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.24$) และ การจัดตารางสอบ มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.10$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ควรกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่อย่างเหมาะสมในแต่ละปีการศึกษา และ กรรมการส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการเพียงอาจารย์ จึงควรส่งเสริมให้อาจารย์เสนอผลงานเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการโดยเร็ว หรือศึกษาต่อระดับปริญญาเอก หรือขออัตราอาจารย์ระดับปริญญาเอกเพิ่ม ส่วนข้อเสนอแนะของนิสิตคือ อาจารย์ผู้มีความสัมพันธ์ตามเกณฑ์การควบคุมปริญญาานิพนธ์มีไม่เพียงพอ

5. ผลการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตร 4 ด้าน มีดังนี้

5.1 คุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย นิสิตประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะด้านพุทธิพิสัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความสามารถในการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาคือ มีความสามารถในการ

ประยุกต์ความรู้เพื่อการพัฒนาาระบบสารสนเทศในท้องถิ่นและศูนย์สารสนเทศ ($X = 4.24$) และ มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม ($X = 4.21$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

5.2 คุณลักษณะด้านจิตพิสัย นิสิตประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะด้านจิตพิสัยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือ รักและศรัทธาในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.57$) และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงาน และมีความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.56$ เท่ากันทุกข้อ) ซึ่งทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

5.3 คุณลักษณะด้านทักษะพิสัย พบว่า นิสิตประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะด้านทักษะพิสัยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมาคือ มีบุคลิกภาพที่ดี ($\bar{X} = 4.25$) และมีทักษะในด้านบริการและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.24$) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านบริบทของหลักสูตร

1.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร จากผลการวิจัย พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่างคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ กับนิสิต พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน อาจเป็นเพราะในการปรับปรุงหลักสูตรฉบับ 2546 นี้ได้ดำเนินการโดยเริ่มปรึกษาหารือร่วมกันนับแต่ปี พ.ศ. 2541 และระดมความคิดอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2543 มีการเปลี่ยนแปลง/ปรับปรุงสาระในหลักสูตรใหม่ทั้งหมด นับแต่ปรัชญาหลักสูตรวัตถุประสงค์ รายวิชาแกน / รายวิชาเลือก แผนการสอนที่มีทั้งแผน ก2 และแผน ข จนเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2545 จากนั้นได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มาวิพากษ์หลักสูตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2545: 1)

(ดูเพิ่มเติมในข้อ 1.3) จึงกล่าวได้ว่า หลักสูตรฉบับนี้ได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองอย่างละเอียดรอบคอบ ในระยะเวลาที่ยาวนาน เพราะฉะนั้น เมื่อให้มีการประเมินหลักสูตร ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และ นิสิตจึงมีความคิดเห็นโดยรวมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรว่าควรมีการปรับปรุงภาษาในเรื่องของการใช้คำ หรือขยายความให้ชัดเจนในบางข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาษาหรือคำที่ใช้ในบางข้ออาจล้าสมัยไปตามกาลเวลาจึงไม่อาจสื่อความได้ชัดเจนอย่างที่ควรจะเป็น

1.2 โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร

จากผลการวิจัย พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต มีความคิดเห็น สอดคล้องตรงกันว่าโครงสร้างของหลักสูตรทั้ง แผน ก2 และ แผน ข รวมทั้งการสอบประมวลความรู้ที่สอบ ได้ไม่เกิน 3 ครั้ง มีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเปรียบเทียบผลการ ประเมิน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจที่เห็นตรงกัน มากที่สุดคือ จำนวนหน่วยกิตปริญญาโทควรเพิ่มเป็น 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือกควรมีไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรีควรเพิ่มให้มากกว่า 3 หน่วยกิต และ ให้สอบประมวลความรู้ได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

1) จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรจะต้องไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต ซึ่งกำหนดให้เป็น วิชาเอกบังคับ 21 หน่วยกิตทั้ง 2 แผน โดยที่แผน ก2 จะต้องทำปริญญาโทเพิ่ม 12 หน่วยกิต ทำให้เหลือ เป็นวิชาเลือกทั้งวิชาเอกเลือกและวิชาเลือกเสรีเพียง 9 หน่วยกิต ส่วนแผน ข จะต้องทำสารนิพนธ์ 6 หน่วยกิต ทำให้เหลือเป็นวิชาเลือกทั้งวิชาเอกเลือกและวิชาเลือกเสรี 15 หน่วยกิต เมื่อคิดเป็นรายวิชาจะได้เพียง 3 และ 5 รายวิชาตามลำดับ ซึ่งนิสิตระดับปริญญาโทที่เรียนแผน ก2 มีความเห็นว่าน้อยเกินไป ทั้งๆ ที่วิชาเอกเลือก ในหลักสูตรมีความน่าสนใจ

2) จำนวนหน่วยกิตปริญญาโทควรเพิ่มเป็น 15 หน่วยกิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นิสิต มักจะกล่าวว่าการทำงานปริญญาโทเป็นเรื่องที่ยากต้องใช้ความอดทนสูงมาก และใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน ฉะนั้น การกำหนดหน่วยกิตปริญญาโทเพียง 12 หน่วยกิต จึงน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับ แรงงาน เวลา และค่าใช้จ่ายที่เสียไป

3) การสอบประมวลความรู้ ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการ ศึกษาาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช 2548 กำหนดให้นิสิตระดับปริญญาโทที่เรียนแผน ข ต้องสอบประมวลความรู้

และมีสิทธิสอบได้เพียง 3 ครั้ง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย. 2548: 26-27) ซึ่งในการสอบประมวลความรู้นี้ เนื้อหาสาระที่นำมาใช้ในการสอบจะเน้นในเชิงการวิเคราะห์และการประยุกต์ทฤษฎี ซึ่งประเด็นนี้นิสิตเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ไม่สามารถคาดได้ว่าอาจารย์จะออกข้อสอบในเรื่องใด เนื่องจากความรู้ที่เรียนมามีสาระหลากหลายและได้เรียนผ่านมานานแล้ว หรืออาจเป็นเพราะไม่มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์เพียงพอ (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์. 2543: 12) จึงตอบคำถามข้อสอบได้ไม่ตรงประเด็น และทำให้สอบไม่ผ่าน

1.3 ความเหมาะสมด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร

1.3.1 ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาของหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เนื้อหาของรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาเอกบังคับมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนหมวดวิชาเอกเลือก ก็มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและมากตามลำดับ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมิน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นรายวิชา สารนิพนธ์และปริญญาานิพนธ์ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมมากกว่านิสิต การที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันอาจเป็นเพราะ การปรับปรุงหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2546 นี้ ได้ดำเนินการอย่างละเอียด รอบคอบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และใช้ระยะเวลาในการพิจารณาปรับปรุงที่ยาวนาน (ดูเพิ่มเติมข้อ 1.1) โดยในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตร ได้มีการกำหนดแนวคิดของหลักสูตรอย่างชัดเจน 3 ประการ (สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์. 2546: 37) คือ 1) ปรับโครงสร้างหลักสูตรตามประกาศของทบวง มหาวิทยาลัย เรื่อง “เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542” 2) เปลี่ยนแปลง/ปรับปรุงสาระในหลักสูตรใหม่ทั้งหมด นับแต่ปรัชญาหลักสูตรวัตถุประสงค์ รายวิชาแกน/รายวิชาเลือก แผนการสอนที่มีทั้งแผน ก2 และแผน ข และ 3) แนวคิดของหลักสูตรจะยึด “สารสนเทศ” เป็นแกนกลางที่แวดล้อมไปด้วย “ผู้ใช้” โดยมี “เครื่องมือ” ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศเป็นตัวเชื่อม และทั้ง 3 ส่วนนี้อยู่ภายใต้ “การบริหารจัดการ” ฉะนั้นรายวิชาแกนจึงประกอบไปด้วยรายวิชาที่เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ 3 กลุ่ม คือ (1) การบริหารจัดการ / และนโยบาย (2) ความรู้ทางเทคนิคในวิชาชีพ ประกอบด้วยรายวิชาที่เกี่ยวกับ ผู้ใช้ สารสนเทศ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ และ (3) การวิจัย

จากเหตุผลที่กล่าว จึงทำให้เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีความสมบูรณ์และทันสมัย ฉะนั้นทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต จึงมีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่าเนื้อหาของรายวิชาต่างๆ ทั้งในหมวดวิชาเอกบังคับและหมวดวิชาเลือกมีความเหมาะสมดีแล้ว

1.3.2 ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของรายวิชาในหลักสูตรพบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต มีความเห็นสอดคล้องกันว่า รายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาเอกบังคับมีประโยชน์ในระดับมากที่สุด ส่วนหมวดวิชาเอกเลือกมีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมิน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายวิชาพบว่า รายวิชา บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพมากกว่านิสิต

การที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพสอดคล้องตรงกัน อาจเป็นเพราะกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรได้ดำเนินการอย่างรอบคอบ และมีการกำหนดแนวคิดของหลักสูตรอย่างชัดเจน ดังที่อภิปรายไว้ในข้อ 1.1 และ 1.3.1 ข้างต้น สำหรับรายวิชาวิธีวิจัยนั้น แม้ว่าผลการเปรียบเทียบจะมีความแตกต่างกัน แต่ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิตต่างก็เห็นว่าวิชานี้มีประโยชน์ในระดับมาก โดยที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพมากกว่านิสิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโทนี้ คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และ ทักษะในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อวิชาชีพและสังคม คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ จึงให้ความสำคัญต่อรายวิชาวิธีวิจัยมากกว่านิสิต ซึ่งเป็นผู้เรียน

1.3.3 การจัดแผนการศึกษา พบว่า ทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า การจัดแผนการศึกษานั้นมีความเหมาะสมแล้ว อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน พบว่าความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่ของนิสิตไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินโดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดแผนการศึกษาข้อหนึ่ง ที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ควรนำรายวิชาวิจัย (บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มาสอนในภาคเรียนที่ 1 หรือภาคเรียนที่ 2 เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้เริ่มงานวิจัยแต่เนิ่นๆ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะในการจัดแผนการศึกษานั้นได้จัดรายวิชาวิจัยไว้ในภาคเรียนที่ 3 ซึ่งเป็นภาคเรียนสุดท้าย วิชาที่เหลือคือการทำวิทยานิพนธ์ / หรือสารนิพนธ์ การที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ จัดรายวิชาวิจัยไว้ในภาคเรียนสุดท้ายนั้นเป็นเพราะประสงค์จะให้นิสิตได้เรียนรายวิชาต่างๆ ครบถ้วนเสียก่อน เพื่อให้มองเห็นขอบข่ายสาระทั้งหมดของสาขาวิชา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดหัวข้อวิจัยของนิสิตซึ่งความคิดเห็นนี้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนิสิต ฉะนั้นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ จึงควรหันมาพิจารณาทบทวน

2. ด้านปัจจัยตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

2.1 คุณสมบัติของอาจารย์ พบว่า คุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ ของอาจารย์ของภาควิชาฯ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินสัดส่วนวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้ว ได้คะแนนเพียง 1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน หมายความว่า จำนวนอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งส่งผลกระทบต่อในเรื่องการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโทเป็นอย่างมาก กล่าวคือ อาจารย์ของภาควิชาฯ มีจำนวน 11 คน มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ 8 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 3 คน และ รองศาสตราจารย์ 1 คน ในจำนวน 11 คนนี้จบการศึกษาระดับปริญญาเอกเพียง 1 คน² เพราะฉะนั้น อาจารย์ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การควบคุมปฏิญานิพนธ์จึงมีเพียง 2 คน ทั้งนี้เพราะอาจารย์ผู้ที่มีคุณสมบัติควบคุมปฏิญานิพนธ์ จะต้องมีความรู้ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ในสาขาวิชานั้นๆ เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2549: 25) และสามารถควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ได้เต็มที่เพียง 20 คน ในขณะที่มีนิสิตที่ประสงค์จะทำปฏิญานิพนธ์มีจำนวนถึง 38 คน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2552: 1) และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นทุกปี ฉะนั้น ภาควิชาฯ จะต้องถือเป็นภาระเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไขปัญหานี้ เพื่อให้อาจารย์ของภาควิชาฯ ได้สัดส่วนทั้งในด้านวุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ

2.2 คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษา พบว่า ในด้านคุณสมบัติทั่วไป และด้านคุณสมบัติเฉพาะวิชา คณะกรรมการบริการหลักสูตรฯ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด นิสิตเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก และถือว่าผ่านการประเมิน อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือควรรับเฉพาะบัณฑิตที่จบสาขาบรรณารักษศาสตร์เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการเรียนที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะ คุณสมบัติเฉพาะวิชาของผู้สมัครเข้าศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ที่กำหนดไว้ในระเบียบการรับสมัครสอบคัดเลือกเข้าเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กำหนดไว้ว่า จะต้องเป็นผู้สำเร็จปริญญาตรี หรือกำลังศึกษา

² ปี พ.ศ. 2552 มีอาจารย์จบปริญญาเอกเพิ่มขึ้น 1 คน อาจารย์ที่เป็นรองศาสตราจารย์เกษียณอายุราชการ 1 คน

อยู่ในภาคเรียนสุดท้ายของระดับปริญญาตรี ฉะนั้น นิสิตระดับปริญญาโทที่เข้าศึกษาจึงมีทั้งผู้ที่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีพื้นฐาน และไม่มีพื้นฐานทางสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ / หรือ บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ทั้งนี้โดยมีแนวคิดที่ว่า “...คนที่เรียนทางด้านนี้ น่าจะมีพื้นฐานในระดับปริญญาตรี พอสมควรแล้ว เนื้อหาทางวิชาการควรจะแน่นมาในระดับปริญญาตรี แล้วมาเรียนต่อปริญญาโทสาขาวิชานี้ เพื่อที่จะผสมผสานวิชาการที่เรียนมากับศาสตร์ทางบรรณารักษ... เช่นเดียวกับคนที่เรียนแพทย์หรือทนายความ จะต้องจบปริญญาตรีมาแล้วจึงจะเรียนต่อได้ เพราะในการเรียนวิชาชีพใดๆ นั้น ควรจะมีพื้นฐานดีมาก่อน แล้ว” (วิญญู ทับเที่ยง. 2537: 17) อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนในสภาพที่เป็นจริง ผู้ที่ไม่มีพื้นฐานทาง บรรณารักษศาสตร์อาจจะเกิดความเครียด เพราะเรียนไม่ทันผู้ที่มีพื้นฐาน และทำให้การเรียนการสอนดำเนิน ไปอย่างล่าช้า โดยเหตุนี้ นิสิตจึงเสนอให้รับเฉพาะบัณฑิตที่จบสาขาบรรณารักษศาสตร์ เท่านั้น

2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งให้นิสิตเป็นผู้ประเมินพบว่า ใน ด้านอาคาร/สถานที่ นิสิตเห็นว่า ห้องบรรยายมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่ห้องปฏิบัติการมีความเหมาะสมในระดับปานกลางและไม่ผ่านการประเมิน โดยเฉพาะในเรื่องความเพียงพอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำในระดับน้อย ในด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน นิสิตเห็นว่า เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการมีความเหมาะสมในระดับปานกลางซึ่งค่อนข้างต่ำในระดับน้อยและถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนในด้าน เครื่องมือ/สื่อดัดแปลง และเอกสารประกอบการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมิน สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่เห็นตรงกันมากที่สุดเป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการที่มีไม่เพียงพอ แก้อ้อในห้องปฏิบัติการที่ควร เปลี่ยนใหม่เพราะนั่งไม่สบาย และห้องปฏิบัติการมีความคับแคบ อึดอัด ไม่สะดวกเวลาเดินไปมา (ห้องมี ขนาด 70 ตารางเมตร และมีเครื่องคอมพิวเตอร์ประมาณ 30 เครื่อง) จะเห็นได้ว่าประเด็นปัญหาสำคัญจะ อยู่ที่ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ทั้งสิ้น คือ ความคับแคบ ความไม่เหมาะสมเกี่ยวกับโต๊ะเก้าอี้ ฯลฯ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ภาควิชาฯ ตระหนักเป็นอย่างดีและได้พยายามหาทางแก้ไขมาโดยตลอด (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2551: 163) แต่ภาควิชาฯ ไม่มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับอาคาร/สถานที่ เมื่อคณะหรือมหาวิทยาลัยกำหนดลงมาเป็นเช่นไร ก็ต้องเป็นไปเช่นนั้น ส่วนจำนวน เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ไม่เพียงพอ นั้น ไม่ใช่ประเด็นปัญหา เพราะปัญหาที่แท้จริง คือ ความไม่ทันสมัยและ สภาพที่ชำรุด ซึ่งภาควิชาฯ ได้พยายามจัดหาเพิ่มเติมและทดแทนเครื่องที่ชำรุดในทุกปีการศึกษา แต่ที่น่า พิจารณาก็คือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ 1 ห้องนั้น เป็นทั้งห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ หากมีการเรียน

การสอนในชั่วโมงใด นิสิตจะไม่สามารถใช้ห้องปฏิบัติการนี้ได้ และทำให้เกิดความรู้สึกว่าเครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอ ฉะนั้นหากภาควิชาฯ สามารถจัดการให้มีห้องคอมพิวเตอร์ที่ใช้เป็นห้องเรียน 1 ห้อง และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์อีก 1 ห้อง คาดว่าจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ลงได้

3. ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร

3.1 สภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประเมินโดยนิสิตระดับปริญญาโท ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน/สื่อการสอน การมอบหมายงาน บุคลิกผู้สอน และวิธีการวัดและประเมินผล ในภาพรวมทุกด้าน มีความเหมาะสมในระดับมาก และถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสอนของอาจารย์ผู้สอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากภาควิชาฯ มีนโยบายที่สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เช่น การเพิ่มพูนความรู้โดยเข้าร่วมประชุม/สัมมนา การเชิญวิทยากรผู้มีประสบการณ์ในวิชาชีพมาบรรยายหรือฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ตามความเหมาะสม ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยวิคตอเรียแห่งเวลลิงตัน ประเทศนิวซีแลนด์ ในการส่งบุคลากรไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และเชิญมาบรรยายหรือฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ เป็นต้น ส่งผลให้คณาจารย์ของภาควิชาฯ มีความรู้ ความสามารถ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2551: 6,162) จึงส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์เป็นไปอย่างมีคุณภาพ

อนึ่ง ผลการวิจัยในประเด็นนี้ หากพิจารณาเผินๆ ดูจะค้านกับผลการวิจัยในด้านคุณสมบัติของอาจารย์ที่ไม่ผ่านการประเมิน แต่ถ้าพิจารณาโดยละเอียดจะพบว่า คุณสมบัติของอาจารย์ที่ไม่ผ่านการประเมินนั้น เป็นปัญหาที่ส่งผลเฉพาะการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ของนิสิตเท่านั้น ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนแต่ประการใด

3.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร นิสิตมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมิน สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ควรจัดโปรแกรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้มากกว่านี้ หรือมีกิจกรรมทางวิชาการให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ภาควิชาฯ จัดให้นั้น เป็นประโยชน์ต่อนิสิต และปรารถนาที่จะให้จัดอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามภาควิชาฯ ควรพิจารณาจัดโปรแกรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้มากขึ้น รวมทั้งการศึกษาดูงานห้องสมุดในต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะเป็นประสบการณ์ตรงที่นิสิตไม่สามารถเรียนรู้ได้จากห้องเรียน

3.3 การบริหารหลักสูตร ผลจากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ และนิสิต มีความเห็นว่าการบริหารหลักสูตรมีความชัดเจน / เหมาะสมแล้ว และถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมี ข้อเสนอแนะให้กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่อย่างเหมาะสม และควรมีการส่งเสริมให้อาจารย์เสนอผลงานเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการโดยเร็วหรือศึกษาต่อระดับปริญญาเอก หรือขออัตราอาจารย์ระดับปริญญาเอกเพิ่ม ทั้งนี้เพราะอาจารย์ผู้มีความสามารถตามเกณฑ์การควบคุมปริญญา นิพนธ์มีไม่เพียงพอ และไม่ผ่านการประเมิน ดังที่อภิปรายในข้อ 2.1 เพราะฉะนั้นภาควิชาฯ รวมทั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ จะต้องถือประเด็นนี้เป็นวาระเร่งด่วน โดยพิจารณาหาทางผ่อนคลายปัญหาทั้งในระยะสั้น และแก้ไขปัญหาระยะยาว

4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร เป็นการประเมินคุณลักษณะของตนเองของนิสิตระดับปริญญาโท ซึ่งผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะรายข้อและโดยรวมของนิสิตในด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อยู่ในระดับมาก และถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน โดยมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่เห็นตรงกันมากที่สุดคือ ได้รับความรู้/ทักษะเพิ่มขึ้นและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง และสามารถกล้าตัดสินใจมากขึ้น การที่นิสิตประเมินคุณลักษณะของตนเองทุกด้านในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า

4.1 หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของภาควิชาฯ นี้ เป็นหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน ทันสมัย ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม และเน้นการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้งมีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์. 2551: 162)

4.2 การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล จึงส่งผลที่ดีเป็นที่น่าพึงพอใจ

4.3 การสอนของอาจารย์ในภาควิชาฯ เป็นไปอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเห็นได้จากผลการประเมินเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของผู้สอน ที่นิสิตประเมิน วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์/สื่อการสอน การมอบหมายงาน บุคลิกผู้สอน และการวัดและประเมินผล ของอาจารย์ผู้สอนในระดับมากทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

เนื่องจากมีบางประเด็นที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดหรือเป็นปัญหาคือ การจัดแผนการศึกษา คุณสมบัตินักเรียน ห้องปฏิบัติการและเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการ ซึ่งภาควิชาฯ ควรให้ความสนใจและพิจารณาหาหนทางแก้ไข ดังนี้

1. การจัดแผนการศึกษา ภาควิชาฯ ควรพิจารณาทบทวนการจัดแผนการศึกษา เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับนิสิตระดับปริญญาโทภาคพิเศษ ดังนี้

1.1 รายวิชาวิจัย (บส 571 วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) ควรจัดให้เรียนในภาคเรียนที่ 1 หรือภาคเรียนที่ 2 เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้เริ่มงานวิจัยแต่เนิ่นๆ

1.2 ในภาคฤดูร้อน ควรลดรายวิชาให้เหลือเพียง 1 รายวิชา หรือไม่จัดสอนเลย ทั้งนี้เพื่อลดความเครียดในการเรียน และนิสิตจะได้มีเวลาเตรียมการในการทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

1.3 ไม่ควรจัดตารางเรียนที่มีเพียง 1 รายวิชาใน 1 ภาคเรียน

1.4 ตารางเรียนของนิสิตภาคพิเศษ ควรจัดให้เรียนในวันเสาร์ / หรือวันอาทิตย์ แทนวันปกติ

1.5 ควรพิจารณาจัดวิชาเลือกให้นิสิตได้มีโอกาสได้เลือกตามที่สนใจ และต้องการ

2. คุณสมบัตินักเรียน เนื่องจากคุณสมบัตินักเรียนในเรื่อง วุฒิการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ฉะนั้น ภาควิชาฯ จะต้องเร่งรีบดำเนินการแก้ไขเรื่องนี้ เพื่อให้คุณสมบัตินักเรียนของภาควิชาฯ มีสัดส่วนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดย

2.1 กำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการทำผลงานเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับ รองศาสตราจารย์

2.2 กำหนดกลยุทธ์เกี่ยวกับอาจารย์ระดับปริญญาเอก โดย

2.2.1 แสวงหาแหล่งทุนเพื่อส่งอาจารย์ไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตามความเหมาะสม

2.2.2 ขอกำหนดอัตราระดับปริญญาเอกเพิ่ม

2.2.3 กำหนดยุทธวิธีโครงการปริญญาโทสู่อุปริญญาเอก โดยการให้ทุนกับนิสิตที่เรียนในระดับปริญญาโท ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ตามที่ภาควิชาฯ ต้องการ

2.3 ขอความร่วมมือจากอาจารย์ภาควิชาอื่นๆ ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การควบคุมปริญญา นิพนธ์ในคณะมนุษยศาสตร์หรือคณะอื่น ให้มาช่วยเหลือในด้านการควบคุมปริญญา นิพนธ์ของนิสิตในภาควิชาฯ เท่าที่จะเป็นไปได้

3. สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

3.1 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ภาควิชาฯ ควรพิจารณาแก้ไขปัญหาเรื่องห้องปฏิบัติการ ดังนี้

3.1.1 จัดให้มีห้องปฏิบัติการ อย่างน้อย 2 ห้อง โดยห้องหนึ่งใช้เพื่อการเรียนการสอน โดยตรง และอีกห้องหนึ่งให้นิสิตใช้เพื่อการฝึกปฏิบัติการ

3.1.2 ปรับปรุงห้องปฏิบัติการในด้านกายภาพ รวมทั้งโต๊ะเก้าอี้ ให้สะดวกสบาย และไม่ อึดอัด

3.1.3 จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องปฏิบัติการให้เพียงพอและทันสมัย

3.1.4 จัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เป็นประจำ

3.2 ห้องบรรยาย แม้ว่าจะผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่เป็นการผ่านเกณฑ์เพียงเล็กน้อย ภาควิชาฯ จึงควรพิจารณาปรับปรุงห้องบรรยายในด้านกายภาพโดยทั่วไปให้เหมาะสม และสบายตา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังขาดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้ประกอบการ หรือนายจ้างของมหาบัณฑิต ดังนั้นจึงควรศึกษาเพิ่มเติม โดยศึกษาในแง่ของความพึงพอใจ ความต้องการ รวมทั้งคุณสมบัติของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการ หรือนายจ้างของมหาบัณฑิต ทั้งนี้ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะและขอบเขตความเปลี่ยนแปลงของการศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- จตุพล อธิคม. (2543). **การประเมินหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัดสำเนา).
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2550). **การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สงขลา: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นาวินี ภูสุนทรเศศ. (2548). **การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. (อัดสำเนา).
- นันทนิจ ศรีทานารณ. (2546). **การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2540) มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. รายงานการศึกษาอิสระ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (อัดสำเนา).
- ปทีป เมธาคณวุฒิ. (2544). **หลักสูตรอุดมศึกษา : การประเมินและพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จัดจำหน่ายโดยศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์. (2543). **รายงานการวิจัยเอกสารเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา**. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. (2546). **หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546)**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์. (ถ่ายเอกสาร).
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย. (2548). **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช 2548**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. (2545). **โครงการปรับปรุงหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2545) : สรุปผลการประชุม.** (2545). [กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545]. (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. (2551). **รายงานประจำปีการประเมินคุณภาพ ประจำปีการศึกษา 2550.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร).
- _____. (2552). **รายงานประจำปีภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2551.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (เอกสารปริ้นเอ้าท์).
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). **การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิรี ภูสาระ. (2546). **การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- วิษณุ ทับเที่ยง. (2537). **บทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์วิษณุ ทับเที่ยง. สัมภาษณ์โดย ลิริพันธุ์ เดชพลกรัง, รินศิริ ทองคำ. ใน บณณนสายวิชาชีพ : ที่ระลึกในโอกาสเกษียณอายุราชการผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์วิษณุ ทับเที่ยง และผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์บุญสม ก้านสังวร. สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์, พวา พันธุ์เมฆา, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็กจัดพิมพ์ให้ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.**
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน : ภาคปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (ค.ป.ภ.). (2550). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2549). **มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สุทัศนีย์ สุขประเสริฐ. (2544). **การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัดสำเนา).

สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์. (2546, กรกฎาคม-ธันวาคม). พัฒนาการการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. **โคมทัศน์**. 24(2): 31-44.

Madaus, George F. ; Scriven, Michael S.; Stufflebeam, Daniel L., [editors]. (1983). **Evaluation Models : Viewpoints On Educational and Human Services Evaluation**. Boston: Kluwer-Nijhoff.